Дзянніца

Вестка Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту.

Асобны № каштуя усюды 35 кап.

№ 20

ВАРУНКІ ПЕРЭДПЛАТЫ:

	На 12 мес.	На 9 мес.	На 6 мес.	На 4 мес.	На 3 мес.	На 2 мес.	На 1 мес.
У Расеі	15р.—к.	11р.50к.	8р.—к.	5р.20к.	3р.90к.	2р.60к	1р.30к.
За граніцу	20р.—к.	18р.—к.	12р.—к.	8р.70к.	6р.—к.	4р.—к.	3р.—к.

Калі выпісваецца разам некулькі №№, та робіцца уступка на 20%.

Перамена адрысу каштуя 50 кап.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52.

Масква, 1918 г. 21 Юля. Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц. І-й год выданьня.

Канцылярыя Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту адчыняна што дня, апроч сьвят, ад 10 г. да 4 гадзіны дню.

Вітабскі атъзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісар'яту знайходзіцца удомя губэрскаго Акцызнаго управленьня.

Газэта „Дзянніца“ прадаецца вось у якіх мейстах: Па станцыях чугунак, на вакзалах Масквы і у атдзелах Нацыянальнаго Беларускаго Камісарыяту -- Вітабскум, Смаленскум і Пецярбурскум.

Радакцыя.

3 юля месяцу у Пецярбурзі выходзіць беларускі журнал

„Чырвоны Шлях“

Выданьня беларускаго атдзелу Нацыянальнаго Камісарыяту хауруса Пауночных Камун.

Адрыс радакцыі: **Пецярбурх, Тэатральная, 3.**

Масква 21 юля.

Яшчэ зусім нядауна мы чулі у прамовах і чыталі у газэтах так празываных лівых эс-эрау аб іх гарачуй шчырасці і прыхільнасці да Радавае улады. Боляй таго, яны кожны раз як мага тужыліся падкрэсліць, падціснуць, што яны куды шчырэйшыя ахавайцы яе, ніж самі бальшавікі. „Вы губіця уладу радау“! казалі весь час лівакі, упікаючы бальшавікоу у іх, нібыта, направеньню. І слухаючы з боку, здавалася, што і упрауду яны шчырыя і сярдэшныя абаронцы вялікіх завaеу працоунаго народу, чым маяцца Радавая улада. Калі адрэдку і траплялася тоя ці іншая здарэньня, паказваючая на іх малапрыкметную нязгоднасць з кірункам бальшавікоу, та на тоя нязварочвалася сур'езнай увагі; а калі і успадала на раздум, та ня на глыбокі. Адкалоушыся у канец пошля акцяберскай равалюцыі ад свае правае палавіны і стаушы на абарону завaеу гэтае равалюцыі, лівыя с.-р. падлажылі печатку няплямнай чыстай свае равалюцыйнасці, якую захоувалі яе да апошніх часоу. Прасілася надзея, што і далей яны нацягнуць сваю працу поруч са старшымі таварышамі сваімі — бальшавікамі. Але з апошніх часоу, дзень а то дня, палітыку сваю лівыя с.-р. сталі мяняць, настройваючы яе па іншаму жаралу. Перш збудаваньня камітэтау беднаты, далей другія пытаньня шырэй і шырэй адсовалі іх управы бок, куды бліжэй і радней ім ад самае натуры. Падканец, перад 5 з'ездам і на самум з'ездзі стала відаць, што яны стасункі з бальшавікамі паставілі гостра. Прамовы Камкова і Спірыдонавы былі першым з'явішчам, за якім прышло забауная іх: ні то бунт, ні то паустаньня і зусім ня разумны выпад з нямецкім паслом, гр. Мірбахам, якога яны забілі.

Цікауняй усяго ведаць, што думалі зрабіць лівыя с.-р. сваім мяцяжом? Бадай, першым усяго, гэта атабраць уладу з рук бальшавікоу і паставіць Расейскую распубліку на палажэньня вайны (ці па іхняму — паустаньня) супроць ваяунічаства усясьветнаго. Бальшавікоу яны лічылі працiунікамі гэтаго і задумалі прагнаць іх з дарогі, каб ня мяшалі ім. Нехта надумау бы, што і прауда, каб яны, гэты с.-р. былі ужо такімі цемнымі людзьмі, што бліжай свайго носу ня бачылі. Аднак яны ня зусім дурныя і мусялі (да і ведалі) ведаць, што цяпер случны час равалюцыі і усе варагі яе толькі і чакаюць моманту, каб рынуцца на яе і звясці з свету. Ведалі і тоя, што усякая маленькая здарэньня зможа выклікаць прычэпку, якая пацягня за сабою страшэнныя ля равалюцыі скуткі. Ведалі, што імі цешацца усе контарравалюцанэры, правыя с.-р. і уся нечысць. Ведалі і патом пашлі у адчынянную, як па прозьбя гэтых ліхіх варагоу, як нават самыя заядлыя варагі бо разам з'імі, паставіушы на бойку карту яе. Як тады разумець іх? Як празываць? Вядома кажнаму, хто яшчэ ня зацміу свайго розуму тым ці іншым навеям духу ліхалецьця. У скутку, паустаньня, ці бунт іх, агалілі усю хаваючую у іх істнасць ня шчырасных ахавайцау свабоды, і іх няпадтрымау ніхто, бо нікога яны за сабою ня мелі. Але калі паустаньня ці бунт вышла больш смешным, ніж страшным, та загубства графа Мірбаха адрыгаяцца на равалюцыі дужа блага і шмат прыдзяцца патраціць сілы на залечку ад гэтаго знаку.

Цесная злука працоунаго народу вакол Радау і глыбокая пракананьня патрэбнасці аховы завaеу равалюцы — дасць сілу і моц збараніць палажэньня. Але як ня было б, партыя (ды іня уся) лівых с.-р. пасведчыла, што „трудна і бацьку свайму верыць“. Яна ж з'явілася ля цяперашняй улады і бальшавікоу — цмокам, прыгрэтым па сваім целу.

Стары С.-Д.

Груганы і совы.

Уся тая ня пачэсная работа, якая вядзецца у забрануй часцы Беларусі за так празывануюю Беларускую незалежную распубліку-цалкам трымаяцца у руках.. ня то каб сацыялістау-згодчыкау, ці так званай ліберальнай буржуазеі, а.. проста у руках добра вядомых ня толькі нам, а і усей Расеі, адчаянных чорнасотнікау. Цэлым цугам, знюхаушы шырокая поля ля праявы свае працы, сышліся яны на нашу родную селянскую шчыра-дамакрацкую Беларусь і пачалі ткаць свае гнязда.. Весь час адарваныя і ад роднаго краю і ад яго людзей, чужыя душою і думкаю яму, гэты груганы і совы, чорная стада, навэт гнушаліся і слова беларус, гнушаліся народнае гаворкі і ня бязкарысна служылі пры цару вернымі згубіцялямі усяго, што пахла свабодаю, што датычыла „простаго народу“ на Беларусі, на Украіня, у Польшчы-ды у іншых частках прыгоннае самадзяржаунае Расеі і яны шчыра праводзілі гвалтоуную палітыку дзе абрусіцяльства, а дзе колонізацыі гону на праяву нацыянальнаго пачуцьця, якоя у той час, як-ніяк насіла у сабе крупу вольнаго духу. За царскія прадажныя грошы у кніжках і газэтах гэты чорныя пячыстыя душою людзі, ня пярасціхалі плявузгаць, што усякая нацыянальная аслабаненьнаць справа благіх людзей, тых варагоу бацькі-цара-якія з усіх узгрудкау стараюцца звальваць каменьня на яго быцьце. Ні аб аутаном'і, ні аб фэдэрацыі і думаць з'іх ніхто ня хацеу і слухаць ня даваусь. На адварот-усіх прыхільнікау гэтаго устрою распублікі яны ад усяго сэрца ненавідзялі. Да інача́й і быць ня магло! Зжытыя з нявольніцтвам усіх хварбау і адбіткау, вышаушыя, з сям' і цемныхъ прыгоннікау, яны выхавалі і у сабе гэткую душу і хаценьня. Усе тоя, што рабілася і плянавалася рабіцца ля карысці і выгады працоунаму народу, дужа ясна-было ля нязвернутаю тратаю.

Тым часам, вялікія заваевы равалюцыі, знявушыя усе ланцугі усякаго прыгону, глыбіліся і шырыліся, пакінуушы з-заду некаторыя з нягэтак паважных пытаньняу перад задачамі шю, мусяла сыці на ніжэйшы уступ. Вось гэтым і пастаралася скарыстацца буржуазея кожнае нацыі наагул, а беларускае у асобку. Апошнія і цікавяць дужа нас. Калі мы прыглядзімося да істнасці тых „вядомых беларускіх незалежнікау“, та ясна углєдзім, хто і што гэта за паны.

Як адзін, роуна чорныя, роуна чужыя Беларусі, роуна варожныя беларускаму народу, усе яны ня прыпадкам, аднак, а знарок, свядома, з выглядаю ня малое карысці, прыляпіліся цяпер на беларускум целу, як смокі, як вужы, каб дастаць ля сябе смашны спажытак. Вось усе гэты п. п. Голенкевічы Ленкоускія, Даунар-Запольскія, Цвікевічы, Ладновы, Хржонстоускія, Кандратовічы ды іншыя, ліку якіх процьма-хто яны? Скуль яны? З-за чаго і што распінаюцца так „шчыра“ за Беларусь, кленчучы перад Скарапацкім, Мусніцкім і самім Вільгэльмам? Хто чуу калісь дагэтуль ад іх праудзівая, безкарысная слова?

Поп Голенкевіч-віленскі чорнасотнікі ступнік усіх светлых праяу, знявідчык працоунаго люду і вораг жыдоу; прах. Даунар-Запольскі, усе жыцьце атдаушы па забарону тых жа ідэалау (прыгонных), праводзячы у Кіяве ісцінна-рускі дух; Хржонстоускі-вядомы чорнасоцяннік, убіуца вольнаго і грамадзянскаго пачатку, апякун самадзяржаунаго правіцяльства Мікалая; Цвікевіч, штодня меняушы плятформы, згодна варункам, ня магучы чуць спакойна слоу: „аутаном'я“ „федэрацыя“ і гадзіушыся роднаго слова беларускаго, якоя чуяцца с мільенау вустау; Кандратовіч-царскій служка, гвалтаунік свабоднаго духу у войску, закаранелы бюракрат, радняк (а мо і той самы) вешальнік равалюцанэрау і г. даляй.

Ціж ня пекны звітак?

Ціж ня поуная, багатая, хоць на паказ, маніста?

І гэта маніста, як знарок, укрэпляна і сацыял-прадаунікамі, ля поунае „гармоні“. Дзіуны цуды твае, Божа!

Поміж, шчыгульнянька, за адзін стол, багаты покуль што стравaю, уселіся яшчэ, здавалася, нядаунія варагі: заядлыя польскія паны і ксяндзы паланізатары, ды чорна-сотнікікансярватары, а[...] словыя руссыфікат[...]

рахманыя, надкупляныя служкі іх! Нюх тоустаго ласаго куску улады, які працягаяцца рукою Скарапацкаго с пахвалы Вільгэльма, пад яго ж штыкамі, з усіх куткоу выцяг іх на поврх і злучыу у едзіную сям'ю. Гэты ж самы нюх і солад ачуваньня і вымусілі усю гэту хэуру зацікавіцца „Пауночна-Заходнім краям“, цяперачкі ужо стаушым (нібыта) „роднаю маткаю Беларусью“. Так у мамэнт, калі адзін зваюючых варагоу вымушан пакінуць горад, а другі стараяцца заняць яго, на працягу іх змены, усякая ліхая сіла вылазіць на поверх і стараяцца заувааладаць горадам. На Беларусі ікрас гэткі случны момант. Ен сваею асабістасцью і парадзіу, бач, уваскросіу усіх груганоу і соу прысвоіушых сабе пазву беларускіх (!?) „дзеячау“, спадобных да якіх на сваем вяку ужо Беларусь бачыла досі. Ліхі час—ліхія стварэньня родзіць! І вось залежыць аттаго, колькі працягняцца еп, гэты час, колькі яшчэ пажыве сусьветная і беларуская у асобку буржуазея большы ці меньшы скутак іх паганай гнуснай працы. Вядома, колькі б яны пя стараліся, усяраупо іх праца ля іх саміх застанецца дарэмнай і верым ды патужымся зрабіць, у краю знаку ня дасць. Беларускіу дамакрацкі свасй грамадзе народ ясна разумея дзікасць піску і лементу чарноцця і спакойна адверняцца у бок, каб ня чуць і ня бачыць яго. Ахрысціушыся у вялікуй равалюцыі, якую тварылі усе расейскія народы і беларускі з'імі, і уцегшы заваеваную ею свабоду, еп пойдзя на усе, а ня растаняцца з ею ніколі, як ня разстауся з сваею мовою і духам сваім дамакрацкім. А прыдзя новы дзень і усе совы і груганы захаваюцца. Гэты дзень ня за гарамі. Памятуй, нечысць!

Шчыры Беларус.

Край мой родны, дарагоньки,
Што с табою будзя?
Чабе топчуць абіраюць
Век чужыя людзі.
Ты нямаш волі вольнай
Вечна з горам злучан;
Народ бедны твой-працоуны
Жалям весь засмучан.
Над табою строюць жарты—
Прауду зацемняюць
Тыя ворагі ліхія,
Што табой уладаюць.
Як пагляняш на усе здзекі—
Сэрца з жаху млея,
І заціхмята чорнай хмарай
Радая надзея.
Устань прашніся, мой народзя,
Кінь маучаць у прыгону
Аб сусветнай ужо свабодзя
Звоняць гучна звоны.

Андрэй Юшкеіч.

Бѣлоруссія и Германія.

Чѣмъ больше начинаешь размышлять о положеніи бѣлорусскаго края, въ предначертанныхъ Радой формахъ развитія „Самостоятельнаго“ культурно-національнаго свободнаго начала, чѣмъ глубже стараешься понять, такъ сказать, самую душу, удѣльный вѣсъ всего этого, тѣмъ яснѣе видишь, какъ тихо и незамѣтно теряютъ бѣлорусы право на національную самобытность. И всѣ ихъ идеи и принципы національнаго возрожденія и существованія не только поставлены на карту, но ихъ приходится вычеркнуть на время изъ исторіи.

Національное возрожденіе, про которое такъ думали и продолжаютъ думать представители Бѣлорусской Рады, что оно будетъ обезпечено нѣмцами всѣми формами сохраненія цѣлости — утопическія мечты, далекія отъ практическаго осуществленія. Не видно даже хотя бы частичнаго облегченія участи побѣжденнаго народа бѣлорусскаго, не взирая на то, что уже прошло полныхъ пять мѣсяцевъ, какъ взявшая на себя „полномочія“ Бѣлорусская Рада разрѣшать вопросы бытія Бѣлоруссіи начала заигрывать съ Германіей, ду- [illegible] —какъ выразился одинъ [illegible] вчерашнихъ.

Мыслимо ли „обмануть“ Германію людямъ, государственная мудрость которыхъ не идетъ дальше ихъ собственнаго носа,—вопросъ, а пока приходится съ грустью и затаенной ненавистью видѣть, что „обманываемая“ Германія по отношенію „къ обманывателямъ“ и побѣжденнымъ не отрѣшилась отъ тактики своего прошлаго, и брошенная когда-то Бисмаркомъ фраза: „Побѣжденнымъ нужно оставлять глаза, чтобы они могли оплакивать свое несчастье,“—продолжаетъ въ видѣ иллюстрацій живыхъ примѣровъ служить фундаментомъ и теперь съ самымъ страстнымъ и упрямымъ примѣненіемъ ея.

Мы знаемъ—бѣлорусскій вопросъ въ привратной и фальсифицированной „отъ имени народа“ формѣ посланъ на обсужденіе въ Берлинъ. Обсуждался ли онъ, будетъ ли обсуждаться—пока ничего неизвѣстно, но, во всякомъ случаѣ, можно съ увѣренностью сказать, что по имѣющимся признакамъ въ отношеніи Германіи къ Бѣлоруссіи, онъ на себя мало обратитъ вниманія, если только будетъ разрѣшенъ аналогично забытому прусскому и не такъ давно записанному въ лѣтописи польскому.

Взявъ за основу въ нашихъ доводахъ участіе Германіи въ решеніи упомянутыхъ вопросовъ и прослѣдивъ основательно ихъ, нужно сказать, что Германія лишь тогда готова отчасти считаться съ отдѣльною народностью, если существованіе этой націи является необходимымъ признать по условіямъ международнаго раздѣленія труда, но не по условіямъ соціальныхъ или національныхъ идей; но все же и въ этомъ случаѣ, лишивъ ее самостоятельной цѣнности, и „она свѣтитъ не собственнымъ, а лишь отраженнымъ чужимъ свѣтомъ“.

Къ такимъ, составляющимъ „исключеніе“, „отраженнымъ чужимъ свѣтомъ“ націямъ, нужно отнести націи, промышленно развитыя, что, конечно, не можетъ быть констатировано у націи бѣлорусской.

А въ такомъ случаѣ мы не можемъ быть исключены изъ общей кучи угнетаемыхъ Германіей народовъ, всѣ попытки которыхъ поднять пролетарское знамя локализируются съ давнихъ временъ.

Слѣдовательно, какое же положительное отношеніе къ независимости хотя бы культурно-національной можетъ вытекать изъ общей линіи поведенія Германіи ко всѣмъ остальнымъ угнетаемымъ ею народамъ, за которыми „нѣтъ никакого права“.

И до тѣхъ поръ, пока у власти Германіи будетъ стоять абсолютный монархъ, она не порветъ ни за что съ патріархально-феодальнымъ абсолютизмомъ; да и, кромѣ того, въ самой Германіи очень много силъ, отстаивающихъ абсолютную монархію.

Теперь же, когда со словомъ „русскій“ связано слово „революціонеръ“—въ числѣ другихъ побѣжденныхъ, бѣлорусскій народъ окрасился для Германіи въ ярко-красный цвѣтъ, и для него несомнѣнно діагнозъ будетъ усиленъ и направлены всѣ силы къ тому, чтобы покоренныхъ ограбить духовно изъ-за боязни „революціонной заразы“, и „обобрать ихъ историческій умственный капиталъ“, навязавъ обычаи побѣдителей. Можетъ ли послѣ этого Бѣлорусская Рада надѣяться на разрѣшеніе Германіей самостоятельно конструироваться Бѣлоруссіи! Чѣмъ у нее обусловливается упорное убѣжденіе, что отъ нѣмцевъ можно чего-то ждать?!

Отвѣтъ ясенъ—измѣннической и преступной нечувствительностью къ страданіямъ угнетеннаго народа, усложняя для него такимъ образомъ достиженіе своихъ цѣлей.

Да! осложняетъ!

И намъ, быть можетъ, на долгое время приходится проститься со своими стремленіями.

Видя эту политику Бѣлорусской Рады по отношенію къ своему народу, нельзя не возмущаться, нельзя не протестовать, нельзя воздержаться отъ чувства негодованія.

„Это не политика, а циничное политиканство!“

Развѣ это достойно людей, именующихъ себя представителями народа, кровью пишущихъ на своемъ знамени освобожденіе всего человѣчества. Въ заключеніе нужно сказать, что Бѣлорусская Рада не Германію „обманываетъ“, а народъ свой продаетъ.

И. М.

Абразок.

Сціх вятрыска. Хвалі годзі
У берах стромы с пенай біцца;
Заспакояна глядзіцца
Чарот тоусты у верхаводзя.
Памінютна спадам мошка
Вадзіністы круг уздымая,
Які шырачы патрошку
Нязварухнасць парухая.
Зірк вачовы гостра рэжа
Боляй локцю слой вадзяны
І у глыбі, мшарай убранай,
Сустрачая бераг-межу.
Над вадою у паветры
Пыл узняты ня рухнецца
І у кропках ціха мкнецца
Да вады люстранай петры.
Нібы чары ахапілі,
Закавaушы усе узнярушу,
Ждучы новай урочнай хвілі,
Калі вецяр зноу узваруша.

Цішка Гартны.

Положеніе русскихъ плѣнныхъ въ Германіи.

Недавно въ Москву прибыла партія нашихъ гражданскихъ плѣнныхъ въ обмѣнъ на отправленныхъ въ Германію военноплѣнныхъ бывшихъ въ Россіи. Среди прибывшихъ много бѣлоруссовъ, особенно дѣвушекъ, угнанныхъ въ Германію на работы. Намъ удалось бесѣдовать съ дѣвушками изъ Пинскаго уѣзда Минской губ. и однимъ изъ студентовъ Льежскаго университета; послѣдній пробылъ въ плѣну чуть ли не въ теченіи 4-хъ лѣтъ. Дѣвушки же попали въ Германію въ октябрѣ прошлаго года. Ночью, около 12 часовъ, пришли нѣмцы въ деревню и угнали всѣхъ дѣвушекъ. Сначала ихъ заставили работать у позицій, а затѣмъ направили въ Ганноверъ. Тамъ онѣ исполняли разныя работы, главнымъ образомъ полевыя за 1 марку въ день, хотя и выдавалось имъ хлѣба по 4 фунта въ недѣлю, но его не хватало и приходилось покупать на свои деньги. Жили вмѣстѣ въ одномъ помѣщеніи (14 дѣвушекъ) подъ надзоромъ одного надсмотрщи-

ФЭЛЬЯТОН.

Вялікая грамата.

Я прауду скажу, я угадаю ікрас... Ты нівядаеш праз яе, шаноуны чытак, нічога... н і ы ч о г а ня вядаш... А шкода, дужа шкода, што у нас с табою, сябру, цік малы да гэтакіх важных, да гэткіх цудоуных прышадкау жыцьця, як... ой, грамата гэная! Ніколі мы не звярталі увагі на тоя, што само чапляласся да нас, лезла у вочы пагальна; нам зусім няпрыкметная здаецца вялікім ды значным. Заусюды глядзімо мы за мілі, за соткі міляу уперад, а пад носам цуды дзеюцца... чуць гісторыя ня пішацца. Кіньма свае пястрымныя пазывы, спынем лету думак і хаценьняу, паныш—парма вакола сябе, ля ног, перад вачыма і тады другоны раз мы ня прагледзімо... граматы.!

Ага! я чую, я дагадываюся, што цябе дрэнчыць, цік забірая, ты хочаш ведаць, што такі то за грамата гэткая дзіуная... Хай мае гіне, скажу, пагутору, павядамлю цябе, мой шчыры чытак.

Слухай!

Калі ты такі памятлівы, калі ты дапыткі—та давай будзям знаць, што у Мінску дзесь есць некая паважная установа, чуць ня гасударская... Завецца яна: Беларуская Рада! Мала гэтаго' адна ж, у паветры тэта рада ня жыве, а жыве помяж... на волі, спраудняй будзя, Беларускае Народнае і... Незалежнае Распублікі. А ці разумееш ты незалежнасць яе? Пэуня, што не. Не-э! Дык вось: яе незалежнасць, як мая быць, круглая! Поуная незалежнасць! Ніхто і нішто ад яе незалежыць і яна да таго блага і бедна, што і сама ад нікога незалежыць. Жыве сабе ціхком, сіроткаю да пажэброувая між заможных панкоу...

І толькі...

Вось Беларуская Рада Беларускай Незалежнай Распублікі і пісала тую грамату... Пісала старэнна, выводзячы кожны літар, на белуй паперы...

Грамата звалася: Вярыцяльная грамата Ураду Расейскаму у тым, што Рада Беларуская назначыла у Маскву свайго консула..! Ня палохайся, чытаку!

Напісалі і павязлі да уручэньня. Павязлі! Ой, ды як жа шчэ павязлі! Нанялі кабету; загарнулі яе (бач грамату) у паперачкі, а паверся стушкаю перакруцілі і вялелі захаваць як належа. Кабета узяла і чуць-чуць датыркаючы пальцамі палажыла сабе за пазуху ды павязла. Як укладала—бачыу толькі прэзас Беларускае Распублікі да яна сама!

Тым часам консул здауна быу паведамлян аб гэтум і пяурымсціуся чакаючы граматы. Гук ішоу усюды! Як у бубян білі! Прыходзілі на візіты. Консул саромяуся ня толькі казаць што кольвяк гасцям, а і увочы ім ня глядзеу, што ен консул. Ныла яго сэрца, балела душа! Час ад часу, хвіля у хвілю пазірау ен у вакно, ці няйдзе кабета з граматаю.

Кабета няйшла! Грамата ня ехала. „Я ня консул! Пад'ашукалі, паганцы!“ дзяручы за косы, крычау консул і ужо кідау верыць... як раптам... хтось пастукау да яго:

— Прашу!

— Гэтта жыве консул беларускі?—перастyпаючы парог, запытала маладая кабеціна.

— Я.... я... я...

— Вось вам грамата!

Консул узяу з рук кабеты заберцік, хутка развязау пітачку, перарвау і дастау паперу.

„Дарагі мой муж! Ты мне пішаш, што ты благоя чуу праз мяне“,—чыталася у грамаця.

Консул раптам спыніуся, вылупіу вочы:

— Ці ж гэта грамата? Гэта ж якісь ліст прыватны... бадай ад жонкі мае..

— Ці яны гэта далі пісьмо?

— Ой, даруйця мне, гэта другоя!—прыгледзяушыся на кабэрт спугна адказала кабета:—Тоя пэуна я згубі-ы-ла!... Ах! Згубіла грамату вашу, помню ужо-э На ліха мне, на бяду мне!

Кабета доугаківала галавою і штось думала: „Няужэ я тагды скарыстала яе за мест іншае паперкі?“ прамігнула у яе пытаньня. „Вось табе і на! Вось і заработак!“

— Згубіла вашу грамату, пану консуля!—смела сказала яна і хацела хуччэй высці, але консул схапіу яе за руку і гукнуу:

— Ты з граматаю і мяне згубіла!—і заплакау.

Кабета спогадна обняла яго і суцешыла, праказаушы:

— Памру, калі ня знайду! Пайду і весь век буду шукаць, а найду.

Консул крыху суцешыуся. Сам прачыніу ей дзьверы і вывяу на ганак. Кабета з запарогу ужо ушчала углядацца на землю і мацаць рукамі (было цемна).

Чырвоная надзея заказлытала консула і, абданы ею, ен суцешыуся і заснуу.

Ужо шмат часу мінула. Кабета граматы шукая. Консул с трывогаю жджэ яе! Добры чытаку, ці нязнайдзяш хенці памагчы іх гору: кабецінаму і консулаваму? Трэба іх выняць з бяды і... напісаць гэтакую грамату, каб аж моташна стала ім ад яе.

Авадзіон.

P. S. У апошні час консул ня змог вытрываць і са слязамі у вачу, паехау сам шукаць свае граматы.

А.

ка; военной стражи не было. Казенной одежды не выдавалось, носили свою. Работали отъ 5 часовъ утра до 7 вечера. Обращались съ ними весьма сурово: выгоняли на работы даже больныхъ, били за малѣйшее неисполненіе; даже въ сильный дождь не разрѣшалось бросить работу.

Въ Пинскомъ уѣздѣ, по ихъ словамъ, нѣмцами взято все: (лошади, рогатый скотъ, хлѣбъ и проч.) не только у крестьянъ, но и у помѣщиковъ.

Студентъ находился въ лагерѣ гражданскихъ плѣнныхъ въ Holsminden am Weser (Браупшвейсъ), но въ теченіе своей 4-хъ лѣтней жизни въ плѣну побывалъ и въ различныхъ солдатскихъ лагеряхъ. Особенно изнурительны работы. Плѣнныя исполняютъ земляныя, полевыя работы, въ каменоломняхъ и по ассенизаціи. На полевыхъ работахъ плѣнные замѣняли лошадей: таскали плугъ, борону. Разсказываютъ, что въ каменоломняхъ плѣнные занимаются переноской камней на плечахъ безъ какихъ-либо приспособленій. Если у работающаго не хватаетъ силъ, то заставляютъ его работать дальше при помощи приклада. Также избиваютъ при распредѣленіи на работы, когда плѣнные протестуютъ противъ перевода въ другія группы, которыя каждый день измѣняются. Даже на волонтерскія работы, какъ напр. на обработку прикладовъ и снарядныхъ ящиковъ въ мастерской у Гольцминдена, выгоняются плѣнные силой, такъ какъ добровольцевъ на эту работу не находилось. Содержащимся въ лагеряхъ плата за работу не полагается. Такія работы, какъ дорожныя, оплачиваются въ 30 пфен. въ день. Bessereleute не выгонялись на работы. Но создавались такія условія жизни въ лагерѣ, что почти всѣ уходили работать. Такъ, напримѣръ, каждый день этихъ Bessereleute выводили на площадь и предлагали имъ или итти на работы или отправляться въ болотные лагери; въ послѣднихъ же бараки ужасные, вода зеленая, болотная. Въ унтеръ-офицерскихъ лагеряхъ, чтобы принудить уйти на работы, заставляли дѣлать экзерсисы по 8 часовъ въ день.

Отпускаютъ плѣнныхъ на родину очень неохотно и то только изъ лагерей; тѣхъ же, кто находится на работахъ, задерживаютъ. Мнѣніе разсказчика таково, что если бы всѣ плѣнные сразу бросили работу, то по всей Германіи остановились бы всѣ фабрики и заводы.

Питаніе очень плохое. Утромъ такъ называемый кофе изъ жженой брюквы и прочихъ подозрительныхъ снадобій; днемъ супъ большею частью изъ брюквы, хлѣба 225—250 гр.; вечеромъ что-то вродѣ болтушки. За послѣднюю зиму пища стала немного лучше, впрочемъ все это зависитъ отъ личности коменданта. Купить что-либо съѣдобное въ лагерѣ абсолютно невозможно. На получаемыя посылки налагаются огромныя пошлины, процвѣтающія и до сего дня.

Одежды не выдаютъ, нужно покупать на свои средства, при этомъ побывавшую на нѣсколькихъ плечахъ. Костюмъ изъ скверной матеріи военнаго времени въ январѣ настоящаго года стоилъ 600 марокъ, теперь доходитъ до 1000—1200 марокъ. Чтобы купить костюмъ, нужно имѣть разрѣшеніе, но получить его очень трудно. Если кто-либо имѣетъ два костюма, то одинъ непремѣнно отбирается. Платье на плѣнныхъ вырѣзывается и за вырѣзку взимается налогъ въ 70 пф. За починку сапогъ приходится платить, хотя починку производятъ сами же плѣнные—деньги идутъ въ казну.

Лагери въ санитарномъ отношеніи большею частью хороши. Хотя есть и такіе, какъ Lichtenhors, которые расположены на болотѣ: бараки скверные, вода гнилая. Въ этомъ лагерѣ есть женское отдѣленіе. Положеніе женщинъ отчаянное: ихъ совершенно не пускаютъ въ мужское отдѣленіе, гдѣ содержатся ихъ же мужья и близкіе. Изъ лагеря женщинъ выводятъ подъ конвоемъ; весь лагерь обнесенъ и отдѣленъ отъ мужского желѣзной рѣшеткой и досчатой стѣною. Въ женскомъ отдѣленіи страшнѣйшая грязь, клопы.

Репрессіи по отношенію къ русскимъ плѣннымъ исключительныя. Всякія правила, запреты издающіеся для плѣнныхъ какой-либо національности ужъ непремѣнно всѣ и полностью измѣняются къ русскимъ. Очень печальную извѣстность получилъ Ганноверскій Hauptmann, который безъ всякаго повода, безъ объясненій бросаетъ плѣнныхъ въ тюрьмы. Что же такое нѣмецкая тюрьма для плѣннаго, видно изъ славнаго режима Атенской тюрьмы, гдѣ люди не выносили мукъ и кончали жизнь повѣшеніемъ.

На общій вопросъ, какъ живется плѣннымъ въ Германіи, одна изъ дѣвушекъ отвѣтила:

— У насъ лепяй сабакам жывецца, як нам жылося там; проста здавалася, што нас за людзей ня лічаць і абыходзіліся горш, як са скацінаю. Падумайця, чаго нацярпеліся нашы салдаты, што яны трываюць, калі кожны дзень іх хаваюць дзесяткамі. Сэрца ныя, як бачыш так шмат людзей, загубляных голадам і працаю.

Культуртрегеры!

М. Н.

* * *

Хворая сэрца, сэрца разбітая
Горам, сумою ды жалям спавітая,
Стогнаш ты ночы і дні на працях...
Сэрца! Спыні свой устрывожаны жах!
Скора ярмо с цябе здымя цiжарная
Гэта пара ліхамыслая, хмарная
Сілу уліе вяснавая раздоль—
Шчасця заменіць пакутную боль!

Янка Макарэвіч.

Открытіе въ Москвѣ Бѣлорусскаго Народнаго Университета.

Предполагавшееся открытіе Бѣлорусскаго Народнаго Университета въ Москвѣ 1-го іюля нов. ст. состоялось только 11-го іюля по различнаго рода техническимъ обстоятельствамъ. Къ пяти часамъ дня 11-го іюля въ помѣщеніи Педагогическаго Института имени Шелапутина собрались слушатели Университета, съ нетерпѣніемъ ожидавшіе первыхъ лекцій. Составъ слушателей — по преимуществу учителя средней и низшей школы, для которыхъ главнымъ образомъ и учрежденъ Университетъ.

Вступительное слово сказалъ завѣдывающій Культурно-Просвѣтительнымъ Отдѣломъ Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата, тов. Турукъ. Въ своей рѣчи онъ указываетъ на неотложность разрѣшенія Бѣлорусскаго вопроса, который въ настоящее время стоитъ во всей своей остротѣ и имѣетъ важное значеніе не только для самой Бѣлоруссіи, но и для всей Россіи. О важности этого вопроса свидѣтельствуетъ тотъ интересъ, который пробуждается по отношеніи къ Бѣлоруссіи. Такъ, въ Кёнигсбергѣ въ мѣстномъ университетѣ открывается кафедра бѣлоруссовѣдѣнія. Русская пресса также живо интересуется современнымъ положеніемъ и состояніемъ Бѣлоруссіи. Что особенно отрадно отмѣтить, такъ это пробужденіе интереса къ своему краю и среди бѣлорусской интеллигенціи. Послѣдняя чувствуетъ потребность дать себѣ отвѣтъ и помочь въ этомъ же народу относительно самоопредѣленія. Существуютъ среди бѣлоруссовъ три оріентировки: западная оріентація, центромъ коей является Вильна гдѣ уклоняются въ сторону уніи съ Польшей или съ Литвой; восточная — федерированіе съ Россіей и оріентація „Незалежности" Бѣлоруссіи (Минская). Вслѣдствіе необходимости разобраться въ политическомъ положеніи и дать себѣ точный отвѣтъ, куда держать направленіе судебъ Бѣлоруссіи, нужно детальное изученіе исторіи и этнографіи послѣдней.

Большимъ препятствіемъ къ всестороннему изученію края является отсутствіе научной работы и научной Бѣлорусской школы. По этимъ причинамъ и сами бѣлоруссы плохо знаютъ свой родной. край. Между тѣмъ изученіе и познаніе Бѣлоруссіи особенно необходимо для учителей низшей и средней школы. Поэтому самое видное и почетное мѣсто среди всѣхъ цикловъ лекцій университета занимаетъ Бѣлоруссовѣдѣніе. Но въ силу того, что каждая страна, край тѣсно связаны съ сосѣдями, въ кругъ лекцій введены такія, которыя будутъ трактовать соціально-политическіе вопросы. Обще-педагогическіе вопросы, какъ имѣющіе интересъ профессіональнаго характера, также займутъ вниманіе слушателей. Въ виду же особой важности, какую сейчасъ имѣетъ экономическая жизнь, будетъ читаться циклъ лекцій и по естественно-научнымъ вопросамъ.

Тов. Турукъ заканчиваетъ свою рѣчь привѣтствіемъ и пожеланіемъ успѣха слушателямъ.

Одинъ изъ слушателей отъ лица всѣхъ товарищей благодаритъ Культурно-Просвѣтительный Отдѣлъ Комиссаріата за труды по открытію и организаціи университета.

Проф. Пичета, любезно согласившійся читать лекціи по исторіи Бѣлоруссіи, въ первой части своей лекціи, которая являлась вступительной останавливается на современномъ положеніи и отмѣчаетъ необходимость творчества въ политической и культурной жизни. Подъ вліяніемъ тѣхъ или иныхъ обстоятельствъ отдѣльныя національности, входившія ранѣе въ составъ Россіи, стали стремиться къ сепаратизму, но въ послѣднее время намѣчается тяготѣніе къ единству и сплоченію среди народностей. Революціонное творчество и создаетъ тотъ цементъ, который снова сплотитъ и скуетъ воедино разорванныя части Россіи.

Переходя къ вопросу о исторіи Бѣлоруссіи, проф. Пичета указываетъ на централизмъ русскихъ историковъ, какъ на причину отсутствія историческаго изученія отдѣльныхъ областей, главнымъ образомъ окраинъ. Нѣкоторые историки, какъ Щаповъ, поднявшій вопросъ о культурно-экономическомъ изученіи областей, или Костомаровъ, положившій въ основу исторіи изученіе народной жизни, а не государственности, эти историки положили основаніе историческому изученію — Щаповъ — Поволжья, Костомаровъ — Украйны. Бѣлоруссія въ этомъ отношеніи — пасынокъ. Она не имѣла своего университета. Существовавшій ранѣе Виленскій университетъ занимался главнымъ образомъ изученіемъ Литвы, а Бѣлоруссію разсматривалъ только, какъ составную часть ея, сквозь призму польской идеалогіи. Вотъ поэтому-то, изъ-за отсутствія научнаго центра, и не разработана исторія Бѣлоруссіи, и Бѣлоруссовѣдѣніе станетъ наукой только тогда, когда Бѣлоруссія будетъ имѣть свой университетъ. Кромѣ того, отсутствіе историческихъ источниковъ также не мало вредитъ историческимъ изслѣдованіямъ.

Другимъ препятствіемъ къ изученію исторіи Бѣлоруссіи служитъ блѣдность ея исторической жизни. Но изъ этого вовсе не слѣдуетъ, что изучать исторію Бѣлоруссіи не стоитъ. Только тогда изученіе излишне и безполезно, если народность не имѣетъ абсолютно никакихъ этнографическихъ особенностей. Но эти особенности у бѣлоруссовъ были и сохранились до сихъ поръ. Въ періодъ нахожденія Бѣлоруссіи подъ властью Литвы первая оказывала на послѣднюю огромное культурное вліяніе, проявляя живой творческій духъ. А разъ народъ могъ и можетъ творить, создавать исторію, онъ долженъ быть изучаемъ послѣднею. Изученіе исторіи и быта края приведетъ къ возрожденію его. Возрожденіе же состоитъ въ національномъ самосознаніи на фонѣ общечеловѣческой культуры и единства.

Вторая часть лекціи проф. Пичеты была посвящена чисто научному вопросу славянской осѣдлости и колонизаціи и древнему этнографическому составу населенія Бѣлоруссіи.

И. П.

Копія.

ВОЗЗВАНІЕ.

Контръ-революціонера, Командіра 1-го Польскаго корпуса Довборъ-Мусницкаго.

Братья Бѣлорусы.

Польскія войска, сформированныя на основаніи права на самоопредѣленіе народовъ для службы польскому народу, получили приказъ Главнокомандующаго Крыленко сосредоточится въ раіонѣ между Бобруйскомъ и Рогачевымъ. Однако передвигавшіяся по этому приказу эшелоны по желѣзной дорогѣ подвергались по распоряженію того же Крыленко предательскимъ нападеніямъ, разоруженію и разстрѣламъ.

На польскія части двигавшіяся по грунтовымъ дорогамъ, бандами, организованными Крыленко и его помощниками, совершались нападенія ночью во время сна въ деревняхъ при участіи мѣстныхъ крестьянъ, такъ было между прочимъ въ Игуменскомъ уѣздѣ. За всѣ эти нападенія предательскія банды поплатились жестоко и польскій солдатъ показалъ, что безнаказанно на него нападать нельзя.

Мы не питали къ Вамъ злобы, крестьяне—Бѣлоруссы, за то, что вы принимали участіе въ этихъ нападеніяхъ, такъ какъ намъ извѣстно, что предатели убѣждаютъ васъ, что польскія войска хотятъ завладѣть Бѣлоруссіей и ввести въ ней барщину.

Это подлая наглая ложь.

Поляки болѣе ста лѣтъ тому назадъ Универсаломъ Тадеуша Костюшко отмѣнили барщину и объявили, что всякій, кто ступитъ на польскую землю—свободенъ. Барщину опять завело русское царское правительство.

Въ 1861 году польское дворянство литовскихъ и бѣлорусскихъ губерній первыми въ Россіи ходатайствовали у Александра Второго объ освобожденіи крестьянъ и царь благодарилъ дворянъ за благородный починъ.

Не полякамъ, цѣнящимъ свободу дороже жизни и проливавшимъ за нее кровь въ теченіе послѣднихъ ста пятидесяти лѣтъ, лишать свободы своихъ братьевъ, съ которыми они жили на одной землѣ.

Наоборотъ, мы готовы предоставить вамъ возможность собрать разогнанную притѣснителями свободы Бѣлорусскую раду въ Бобруйскѣ, гдѣ подъ покровительствомъ нашихъ войскъ они свободно и безпрепятственно могутъ обсудить свои дѣла.

А Д РАДАКЦЫІ.

Рукапісы, якія прысылаюцца ля друку, павінны быць чытальна напісаны на адным боку паперы.

Няпрынятыя рукапісы звяртаюцца аутарам, калі ля перасылкі будзя прыслана марка. Малыя рукапісы ня варочаюцца зусім.

РАДАКТАР ПРЫМАЯ ад 11 да 5 г.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52, тал. 1-51-63.

Таварышы

Селяня і работнікі беларусы! Чытайця і шырця між усімі едзіную шчыраравалюцыйную беларускую газэту „Дзянніца". А так сама усе, як хто можа, нясаромяючыся, прысылайця весткі аб жыцьці у вашых местох работнікау і селян, аб усякіх жыцьцявых з'явішчах і трапунках. З за вашага прыхілу належыць і посьпях і жыцьціо нашае газэты. Нехай яна ня абміне, як нашага забранаго краю, гэтак і тых куткоу другіх краеу, дзе жывуць браты беларусы.

Мы въ ваши внутреннія дѣла вмѣшиваться не будемъ.

Намъ отъ васъ необходимо только продовольствіе для людей и лошадей, котораго лишилъ насъ Крыленко. Продовольствіе это мы будемъ брать по реквизиціоннымъ квитанціямъ и только въ строго необходимомъ количествѣ. Уплату по квитанціямъ произведетъ Совѣтское Правительство.

Никакихъ притѣсненій Вамъ дѣлать не будемъ, но помните, что всякое съ Вашей стороны враждебное дѣйствіе къ нашимъ войскамъ и вообще къ полякамъ повлечетъ за собою жестокое наказаніе. Да здравствуетъ свободная Бѣлоруссія.

Подписалъ: Командиръ 1-го Польскаго Корпуса Генералъ-Лейтенантъ

Довборъ-Мусницкій.

У забрануй Беларусі.

Народным Сакратарствам прасьветы Бел. Нар. Рас. арганізаваны дзьве камісі ля перагляду і падгатаваньня падручнікау (вучэбнікау) ля беларускіх школау. Адна займаяцца падручнікамі ля сярэдняй школы, а другая ля нізшай. У склад камісіяу увайшлі беларускія настаунікі і найвыдатнейшыя сілы з расейскіх і польскіх школау. Ля кароткасці часу да начатку школьнаго году ухвалянно поруч з укладаньням новых падручнікау пералажыць на беларускую мову лепшыя з ужываных у местовых школах падручнікау. Ля гэтаго Народным Сакратарствам створана асобная бюро ля перакладау.

Беларуская Рада назначыла намесьнікам у Гомяльшчыну і Паудзенна-Усходняя Палесься ліваго с.-р. І. Няцецкаго, вядомаго гуртауніка культурна-асьветных супалак у Магілеушчыня. Намесніку дадзяны правы вакружнаго камісара.

Нюхаюцца беларускія незалежнікі з роднымі па крыві сабе і надуху з вядомымі чорнасотнікамі. У юні на згаворы у старшога Сакратарыяту Бел. Рады былі Магілеускія памешчыкі, Фермар і Хрущ-Мясаедау. Іх далікатна празываюць „нябезвядомыя грамадзянскія і палітычныя дзеячы". За імі па часту наведвая гэты Сакратарыят і вядомы (нябязвядомы — па незалежніцкаму) мінскі архірэй Ягор, які клапаціцца, каб чорнасотніцка-русыфікатарская палітыка ня астывала у забрануй Беларусі бяз папоу. На гэта „паважаныя" радцы згадзіліся паслаць у Гродзяншчыну і Віляншчыну папа П. Рэпніна.

У юлі месяцы у Мінску мая адчыніцца вялікая выстава імяні знатнаго беларускаго пісара Францышкі Скарыны, на якой будуць выстауляны, як старыя помнікі беларускаго пісьменства і культуры, гэтак і рэчы апошняго часу па гісторыі, этнаграфі, пісьменству і іншая; старыя і новыя кніжкі, абразы, рэчы (рэлікві) старых ахавальняу, паясы, гарнітуры, рэдкія граматы, паперы беларускіх князеу і баярау, ды іншая.

Мэта выставы — даць вобраз поступу беларускае культуры і гасударсцвяннасці с часу яе розцвіту, у пору яе заняпадку пад польскім і маскоускім валадарствамі і гадамі атраджэньня за апошні тэрмін.

Кірауніцтва арганізацыяю гэтае першае Беларускае выставы узяу на сябе старшыня Народнаго Сакратар'яту І. Варонка; ім запрошаны ля надмогі вядомыя збіральнікі старых знатных рачэй (калякцыянэры) і знатакі Беларускае гісторыі, археологі і этнаграфі: Р. Земкевіч, Я. Луцкевіч, А. Смоліч, А. Уласау, кс. Астрамовіч, Э. Будзька, В. Ластоускі і другія.

Нам з Мінску павядамляюць аб тых гутарках, якія вяліся пасланцамі Беларускай Рады з начальнікам штабу гэрманскаго глаунакамандуючаго фон-Штапфам на працягу колькі гадзін, пры якіх самы пасланцы рады няпаладзілі.

Перш усяго датыкнуліся пытаньня аб той місіі, якая тагды мелася быць паслана (цяпер яна у Маскве ужо) ад Народнаго Сакратарыяту дзеля аб'явы Радзе Народных Камісарау і даручэньня ім Устауное грамат аб Незалежнасці Беларускай Народнай Распублікі і атдзелу яе ад Расейскай. Пытаньня гэтаго ня парапылі таму, што пастанавілі перагуторыць з германскім Рэйхсканцлярам. У гутарца з апошнім пастанавілі датыркнуцца пытаньня аб выясненні можнасці аховы з боку германскае улады нядатырканьня асобау Беларускай Надзвычайнай Місыі.

Далей гэрманскаа камандуваня выясніла пахаценьня і згоду на назначэньня па усей Беларусі асобных радчых пры Германскіх камяндантах ля улады адносін паміж насяленьням і гэрманскім войскам. Радчыкі гэты будуць назначаны Народным Сакратар'ятам. Апроч гэтаго назначэньня паветавых начальнікау будзя рабіцца у згодзя з беларускім нацыянальным прынцыпам і ідэямі Народнаго Сакратарыяту Беларускай Распублікі. У гэтым напрамку камандуючы пражэцца да хуччэйшаго установу на Беларусі мірнаго (!!) жыцьця. Паміж гэтым у бліжшыя дні будзя адчыняна пошта на усей Бэларусі. У адчыньваямых паштовых адзелах будзя спаганяцца пры назначэньню чыноунікау нацыянальны адзнак наперад усяго, хоцькі і чыноунікі ня беларусы, доуга пражыушыя на Беларусі, ня будуць прагнаты з мейстоу службы. Польская прапаганда на Беларусі будзя спынята. У бяседзя датыркаліся улады звароту бежанцау да дому, у чым гэрманскі гэнерал паабяцау зрабіць палехку у бліжэйшы час.

Пад канец начальнік штабу выказау свае здавальнецьня тым, што, пад канец, беларуская справа мажа стаць на прахтычную глебу, бо у гэтым у краю чуяцца жыцявая патрэба. Уся праца Народнаго Сакратарыяту сустрэня ад немцау спагаду. Асобная увага будзя звернута у блізшы час на шырокую, культурна-асьветную работу на Беларусі і зробляна спамога ля вертаньня у Беларуссю адусюль беларускіх вучоных, прахвэсарау, учыцяляу і будуць рабіцца паказныя выставы беларускае культуры.

Пад немцамі

(Карэспадэнцыі).

Веска Руднае, Рачыцкаго павету. Я пішу вам здалек і чакаю адказу на мае, ды і ня толькі мае, а і агульнае, беднаты беларускай працоунай, пытаньня. Няведаю, як стаіць справа у вас у Расеі, але думаю што там бедната мая вагу, думаю што там яшчэ сацыялісты трымаюць уласць. Ня тоя зусім тутака, у нас, у забранум краю Беларускум. Я пішу вам цяпер са сваей бацькаушчыны, з Рачыцкаго паветуМіншчыны, дзе жыву і плачу разам з селянамі, стогнучы пад цяжкім кулаком нямецкае улады. Гэткі стогн нясецца па усей Беларусі, стогн беднаго працоунаго народу, стогн селянства. Усюды памешчыкі вярнуліся да сябе і панакладалі на сялян вялікія кантрыбуцыі за пасечаныя па распараджэньню зямельных камітэтау лясы. Знайшлося шмат панскіх прыслужнікау якія с падмогаю нямецкіх камандантау - выбіраюць з сел збожа, картоплі і прыцісным парадкам абсяюць памешчычую зямлю. Адну веску ля нас спалілі за тоя, што селянін пабіу панскаго пасобніка-лесьніка. Згарэла 45 двароу - дзеці і жанкі жабруюць па зацялеушых селах. Так празываныя сэрвітутныя лясы высякаюцца памешчыкамі і адпрауляюцца у Гэрманю. Нямецкія уласці забіраюць кароу, коняй. Часта бывая, што селянін, заехаушы у мястэчка на добрым кані, вертаяцца пехотай дамоу за другім канем, к сабе, калі мая, ці пазычыць у суседа, каб забраць сталчыя калеса... Край наш, чуваць, сілаю тых жа немцау, далучан да Украіны, хоць тут нічога украінскаго німа. Уся улада у руках толькі нямцоу. Земствы ня працуюць.

Бачыця, акія цяпер у нас парадкі ... ня плакаць... У усіх у нас адна на... што вы жыхары свабоднае Расеі, ... можаця нам. Ці споуніцца гэта ... надзея?

Т. Назарэнка

М-ка Капыль, Слуцкаго павета, Мінскай губ. Вось ужо каля пяці месяцау, як наша мястэчка жыве пад нямецкім уладам. Гэтаго часу досі старчыла на тоя, каб нацешыцца спакоям тым нашым кулакомбагацасям, якія з вялікаю радасцю сустракалі збавіцяля ад бальшавікоу. Гэты збавіцяль, немяц, цяпер да таго супакоіу іх, што іх спакой омегам вылазіць. Тоя збавэньня ікрас адбілася на іх кішэні, дужа чуткай да усякаго датырканьня. А датырканьня большая да іх і есць: гэтак, уся падводная павіннасць выпадая на іх; раквізыцыі збожа і жывелы так сама боляй датычыць багатых. Немцы накладаюць павіннасці згодна багаству кожнаго: хто багатшы-той боляй павіняя плаціць. Гэта рэч дужа ня спадабалася ім, і яны скардзяцца на свае палажэньня. Тым часам бядней шым зусім нельга жыць. Дарагоуля расце і расце: карыстаючы зусім малою рэквізыцяю, усяго па два фунты с-пуда, калі маяцца узвыш 2 пудоу, зусім ня уроньвая багацеяу, і яны цану падняли на жыта за 60 руб. пуд. Няймучыя работы і тыя, што жылі за грошы, прысыланыя сваякамі і роднымі з Амэрыкі, проста галадаюць. Адчыняная манаполька і поміж старэшы выраб самагонкі развялі п'янства і лайдацтвы. Немцау мала і яны за гэтым ня сачаць, вось усе цемныя і чорныя элямэнты высунуліся наповярх і, расходжваючы па мястэчку крычаць: „мы манархісты-ы! Хай толькі даведаюцца сюды нашы бальшавікі-мы іх усіх перавешаям гэтта". Да іх слоу адносіцца прыходзіцца на злечку, а з сур'езу, бо свае словы яны як найлепш ужываюць: даносы ідуць на усіх сацыялістау, ня столькі на бальшавікоу і з-за іх многія пацярпелі. У перадзя усіх стаяць бышыя ахвіцэры, дужа пакрыуджаныя сваім разжалаваньням, якога яны, нібы ня прызнаюць, носячы палеты і цэшкі... За імі знайходзяцца іншыя ахвотнікі.

Прауда, есць крыху і шчырых працаунікоу, як з нашых, гэтак і з жыдоускіх хлопцау, якія весь час працуюць на глебе асьветы: робяць вечарыны, лекцыі, маюць добрую бібліатэку і іншая. Трэба сказаць, што немцы гэтаму ня пярэчаць, хоць, і трэба заусягды да іх зварочвацца. Культурнай працы яны нават спагадаюць... Ды толькі страшэнная дысціпліна ня дае ім спачынку. Дзіва і годзі!

Старыя, галодныя, яны з некаю асобнаю пакораю выносяць нязгоды свае службы: за фунт хлеба, з якога пауфтна адсылаюць да дому, яны носяць цяжару, працуюць да умору, што дзівіць нашых мешчан—гэта іх чэснаць і люднасць: спаць можна пры адчынятых вокнах—ніхто нічога ня забярэ; гуляюць і балуюцца з дзяцьмі... Павят гавораць на сацыялістычныя тэмы і уваряюць усіх: „Скончыцца вайна і у нас у Гэрмані няйначай будзя равалюцыя".

— Ну, а цяпер, чаму вы ня хочаця зрабіць?—пытаюць іх.

— Калі цяпер, як мы зробім раволюцыю, та нас прыгнятуць англічаня так, як мы вас,—адказваюць немецкія салдаты. Аднак дысцыпліна у іх слабея. Быу прыпадак, калі аднаго салдата ня пускалі да дому, дзе умерлі яго дзеці, ен хапіу свайго начальніка за горла і чуць ня застрэліу. Усе ж такі—як ніяк, а лепі былоб, каб пязнацца з немцамі. Усе мы чакаям—калі ж іх мы, разам з вамі, прагонім. Ой, каб скарэй!

Капылянін.

Аб усім па троху.

Магілеускі паветавы начальнік павядамляя, што перад старымі нямецкімі ...маюцца загарадзі, праз якія ... аляктрычаства. ...Тыя з бежан... ...я бяз дазволу пробуюць перайці ... ...га мерцвяцца аляктрычаствам. ... гэты загарадзі забілі пяцярых ...

У звязку з павядамленьням аб контрравалюцыйным паустаньні у Маскве, чуткі аб чым хадзілі дзен дзесяць раней, расейскія ахвіцэры у Магілевя збіраліся прабрацца у Маскву да спадмогі.

Вядомы сацыяліст-бальшавік т. Камяняу, затрыманы ужо колькі часу назад фінскімі контаррава юцаянэрамі у Фінляндзі, як праведала праз Швэцю яго жонка, засаджан у вастрог у г. Улеабарз і чуя сябе дужа дрэнна.

У Парыжы правіцяльства старэнна арыштоувая сацыялістау за падбухторваньня сярод рабочых, якоя вядзецца дужа бойка і старэнна.

Нямецкая газета „Фоссише Цейтунг" павядамляя, што французскія сацыялісты маюць склікаць свой кангрэс у Парыжу. Пачнецца ен 28 юля. У працы прымуць далучэньня і вядомыя сацыялісты, Гюісманс і Брантынг.

У Клімавічскум павеця Магілеушчыны з'явілася хвароба, так празываная сібірская язва.

У Мураме было паустаньня контарравалюцанэрау, якоя задушана. Улада у руках Радавых устаноу.

У Вітабшчыня за апошнія часы з'явілася на рынках гарацкіх шмат хлеба. Селянскія багацеі кінулі трымаць яго закопаным у землю, каб ня сапсавауся і пачалі спродваць.

Пад уладаю чэха-славакау уваскрошваецца царскі парадак. Гэтак, праз Тумань павядамляюць, што радактар „Пралятар'я" разстрэлян за стацьцю. За адказ і супроць радаваго войску разстрэляна 50 ахвіцэрау-франтавікоу. Німа можнасці сабрацца прахвэсыянальным хаурусам. Хвабрыкі і земля варочаюцца гаспадаром-панам і грашауніком. Зноу з казацкімі нагайкамі выцягаюцца за мінулыя гады падаткі. Адным словам — гэты хаурусьнікі нашых сацыялістау — праваўнікоу — сапраўдныя слугі самадзяржау'я.

Надоячы заарыштавана шмат сябров партыі правых с-р. за арганізацыю партызанскіх атрадау, атпрауляных на падмогу чэха-славакам.

Каміс'я мусульманскіх дзеячау, заснаваная ля склікаьнця установнаго з'езду ля заснаваньня татарска-башкірскае рэспублікі, пастанавіла склікаць з'езд да 15 сенцябра нов. ст. гэтаго году у г. Ухве.

Каб дачасня ня капаць бульбы, у Маскву забаропяна прывозіць маладую бульбу і прадаваць яе да 15 аугусту.

Дадзяна распараджэньня усім радавым установам, каб ня забараняли прывозіць у Маскву малака, бо і так на ... у Маскве цяшка.

Няразумны выскак т. зв. лівых с.-р., праудзівяй, іх Цант. Кам., зрабіу тое, што і мелася стацца: адкалоу шчырых равалюцанэрау ад партыі, а хвальшывых закапау жыу'ем у яму. Туды іх і дарога.

З 11 на 12 юля па пастанове Усерасейскай Чрэзвычайнай камісcі разстрэляна 10 контарравалюцанэрау-белагвардзейцау, якія былі кірауцікамі вядомаго чорнасотніцкаго „хауруса аховы Родзіны і Равалюцыі".

Сярод едучых да гасподы ваеннапалонных контарравалюцаанэры вядуць падбухторваньня супроць радавае уласці. Ваеннапалонныя, пачастунязнаемыя з укладам жыцьця радавае распублікі, слухаюць іх.

Радактары:

З. Жылуновіч, Я. Петровіч.

Выдавец:

Беларускі Нацыянальны Камісарыят.

Типографія Сов. Раб. и Солд. Деп. Москва, Тверская, Мамановскій пер., д. 12.